

het belang van de sexualiteit die een aanzienlijk deel van de menselijke energie kan opslokken) en richt de daarop in intensiteit genomen streving zich op een sociaal waardevol doel dan zou men dit proces, in Freuds terminologie, *sublimering* kunnen noemen. (In dit geval zou echter de bewuste verwerping de eerste stap zijn in dit proces, hetgeen betekent dat het niet een uitweg kan vormen voor verdrongen energie, die immers *onbewust* moet blijven).

Op dezelfde wijze zou men alle luststrevingen kunnen samenvatten onder het begrip libido (Freud heeft dit voorstel van Jung verworpen; de naam libido blijft voor de sexuele driften voorbehouden, 50). Maar hoe men het ook noemt, in ieder geval is sexuele lust slechts één van de vele objecten van de luststreving, zoals ieder zinnelijk goed onmiddellijk object is van de luststreving, zonder ondergeschikt te zijn aan of surrogaat voor een ander object.

Bij de mens is de sensitieve sfeer doortrokken door de rede, zodat een enorme schaalvergroting heeft plaats gevonden van de objecten die een luststreving opwekken, van de meest materiële tot de meest gespiritualiseerde. (Het spraakgebruik waardeert deze objecten verschillend als wellust, genoegen, geluk verschaffend, etc.). Maar er is geen sprake van sexuele energie die gericht wordt op een sociaal doel, of van sexuele driften die met een surrogaatobject tevreden zijn, volgens Terruwe's opvatting. (Men kan alleen zeggen, zoals het taalgebruik aangeeft, dat geluk een diepere en langduriger bevredigingstoestand is dan wellust).

VI. 3. f. Deze zienswijze, hier zeer kort weergegeven, van het proces dat Freud sublimering heeft genoemd, komt in feite zeer dicht bij de sociologische terminologie van Sorokin (V. 2. relatieve motiveringskracht van de verschillende waarden = objecten, hetgeen hetzelfde verschijnsel is, omgekeerd gezien, vanuit de samenleving). Het is een zienswijze zo voor de hand liggend, dat men zich afvraagt hoe de eerste pioniers deze hebben kunnen missen. In plaats van de uitkomst te zijn van een pathologisch proces, dat sociaal waardevol wordt gemaakt op een nogal slinkse manier, verschijnt het hier als de meest rechtstreekse fysiologische uitdrukking van de menselijke persoonlijkheid, zoals iedere gewone sterveling zou verwachten, te oordelen naar zijn eigen ervaring.

Deze zienswijze stelt ons in staat de vraag aan het einde van VI. 1. c. te beantwoorden, hoe sexuele beperking te bereiken met uitschakeling van neurose.